

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

***ПРОФОРІЄНТАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ:
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ***

Рекомендаційний бібліографічний список

Сучасна економічна і політична обстановка змушує пред'являти все більш високі вимоги до індивідуальних психофізіологічних особливостей людини. Ринкові відносини кардинально міняють характер і цілі трудової діяльності: зростає її інтенсивність, посилюється напруженість. Ці фактори вимагають високого професіоналізму, витривалості та відповідальності від працівників.

Велике значення в удосконаленні функціонування системи загальної і професійної освіти населення та підвищення якості трудового потенціалу має професійна орієнтація, яка стимулює пошук людиною найефективніших шляхів і засобів підвищення свого професійно-кваліфікаційного рівня, розвиток соціально-економічної ініціативи, інтелектуальної та трудової незалежності.

Профорієнтаційна діяльність – це психологічна та педагогічна робота, спрямована на підготовку особистості до свідомого вибору професії, визначення свого місця у суспільстві. Цілеспрямована профорієнтаційна робота серед молоді та школярів ґрунтується на глибокому знанні всієї системи основних чинників, що визначають формування професійних намірів особистості та шляхи її реалізації. Правильний вибір професії зумовлює моральне задоволення, позитивну самооцінку особистості, високу продуктивність її праці, якість продукції. Вибір професії – точка, в якій сходяться інтереси особистості та суспільства, де можливе й необхідне поєднання особистих і загальних інтересів.

Підготовка до вибору професії важлива ще й тому, що вона є невід'ємною частиною всебічного і гармонійного розвитку особистості. Тому профорієнтаційну роботу слід розглядати в єдності та взаємодії з моральним, трудовим, інтелектуальним, політичним, естетичним та фізичним вдосконаленням особистості, тобто з усією системою навчально-виховного процесу.

Зважаючи на актуальність проблеми, до V Всеукраїнського науково-практичного семінару „Професійна орієнтація: теорія і практика”, який відбудеть в рамках Всеукраїнського фестивалю науки, фахівцями ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського підготовлено рекомендаційний бібліографічний список „Профорієнтаційна діяльність: теоретичні та практичні аспекти”. Посібник має за мету сприяти подальшому розвитку системи профорієнтаційної діяльності в Україні, узагальненні передового досвіду та впровадженню його у практику навчальних закладів. Хронологічні рамки дібраного матеріалу: 2010–2015 рр.

Список складається з 4-х розділів:

1. Теоретико-методичні основи професійного самовизначення особистості.
2. Науково-практичні засади професійної орієнтації.
3. Уроки, тренінги, виховні заходи з питань професійної орієнтації школярів та студентської молоді.
4. Організація профорієнтаційної роботи: зарубіжний досвід.

Список адресовано науковим працівникам, аспірантам, студентам, вчителям, працівникам бібліотек, а також всім, хто зайнятий у сфері профорієнтаційної роботи.

I. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

1. **Баранова, Н. М.** Профессиональное самоопределение детей-сирот / Н. М. Баранова // Соц. педагогика. – 2013. – № 4. – С. 106–109.
2. **Ботузова, Ю. В.** Выбираем будущее вместе / Ю. В. Ботузова // Світ виховання. – 2013. – № 5. – С. 52–56.

У статті проаналізовано проблему усвідомленого вибору професійної спрямованості (профілю навчання у старшій школі) і майбутньої професії учнями старших класів.

3. **Васильєва, О. А.** Фактори професійного самовизначення особистості в сучасних умовах / О. А. Васильєва // Наука і освіта. – 2011. – № 1. – С. 19–22. – Бібліогр.: 9 назв.
4. **Гах, І.** З досвіду професійно спрямованого навчання біології / Ірина Гах // Біологія і хімія в рідній шк. – 2014. – № 6. – С. 26–30.

Розглянуто проблему розвитку професійного самовизначення учнів на уроках біології та медицини. Охарактеризовано шляхи реалізації профорієнтаційної роботи.

5. **Горпинюк, В.** Аспекти періодизації розвитку системи підготовки учнівської молоді до професійного самовизначення (друга половина ХХ –

початок ХХІ століття) / Валентин Горпинюк // Освіта і упр. – 2012. – Т. 15, № 4. – С. 81–89. – Бібліогр.: с. 89–91.

6. **Горпинюк, В.** Ідеологічний контроверс соціально-професійного самовизначення української молоді / Валентин Горпинюк // Освіта і упр. – 2012. – Т. 15, № 2/3. – С. 111–118. – Бібліогр.: 15 назв.

7. **Доротюк, В. І.** Педагогічні умови професійного самовизначення старшокласників / Валентина Іванівна Доротюк // Освіта та розвиток обдар. особистості. – 2015. – № 4. – С. 28–30. – Бібліогр.: 7 назв.

8. **Дюжикова, Т. М.** Основні напрями діяльності педагогічних колективів з професійного самовизначення учнів / Дюжикова Т. М. // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя, 2011. – Вип. № 13. – С. 233–237. – Бібліогр.: 5 назв.

9. **Дюжикова, Т. М.** Структура та програма спецкурсу „Соціально-професійне самовизначення учнів” / Т. М. Дюжикова // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя, 2011. – Вип. 14. – С. 137–144 : іл. – Текст статті доступний в Інтернеті: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=JUJ_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=IJ=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%9673744 (дата звернення: 08.05.15).

10. **Жаданов, С.** Огни большого города / Сергей Жаданов. – Изд. 2-е, с изм. и доп. – Кировоград : КОД, 2012. – 203 с.

Матеріали для самотестування старшокласників, мета якого виявлення психологічних та ділових характеристик. Тестування сприятиме професійному самовизначенню юнаків.

11. **Закатнов, Д. О.** Технології підготовки учнівської молоді до професійного самовизначення : монографія / Д. О. Закатнов ; НАПН України. Ін-т проф.-техн. освіти. – Київ : Педагогічна думка, 2012. – 158 с. – Бібліогр.: с. 151–159.

12. **Кирейчева, Е. В.** Профессиональное самоопределение старшеклассников как показатель социальной зрелости / Е. В. Кирейчева // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Серія: Педагогіка і психологія / РВНЗ „Кримський гуманітарний університет”. – Ялта, 2011. – Вип. 31. – С. 96–103.

13. **Копилова, Н. М.** Формування професійного самовизначення учнів засобами економічної освіти / Н. М. Копилова // Економіка в шк. України. – 2013. – № 8. – С. 11–13.

14. **Кравченко, Т.** Педагогічна підготовка батьків до професійного самовизначення старшокласників / Т. Кравченко // Рідна шк. – 2011. – № 7. – С. 3–6.

15. **Кучеренко, Є.** Особистісне самовизначення молоді людини як соціально-психологічна проблема сьогодення / Є. Кучеренко // Пам'ять століть. – 2010. – № 4/5. – С. 191–199. – Бібліогр.: 14 назв.

16. **Лаврентьева, Е. Е.** Некоторые аспекты профессионально-педагогического самоопределения учащихся посредством реализации курсов по выбору / Е. Е. Лаврентьева // Профил. шк. – 2013. – № 3. – С. 28–32. – Библиогр.: 7 назв.

17. **Марченко, І. Б.** Організація та проведення психологічного моніторингу професійного самовизначення учнівської молоді / І. Б. Марченко // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : зб. наук. пр. / АПН України, Нац. техн. ун-т „Харківський політехнічний інститут”. – Харків, 2010. – Вип. 27, ч. 3. – С. 99–108 : іл. – Бібліогр.: 23 назви.

18. **Мельник, М. Ю.** Особливості взаємодії навчального закладу та сім'ї при формуванні готовності до професійного самовизначення обдарованих старшокласників / М. Ю. Мельник // Освіта та розвиток обдар. особистості. – 2014. – № 8. – С. 26–30. – Бібліогр.: 13 назв.

19. **Морін, О.** Програмно-методичне забезпечення професійного самовизначення учнівської молоді в умовах допрофільної підготовки і профільного навчання / О. Морін // Рідна шк. – 2015. – № 3. – С. 29–33. – Бібліогр.: 4 назв.

20. **Неїжпапа, Л. С.** Основні підходи до визначення етапів професійного самовизначення особистості / Л. С. Неїжпапа // Наук. часопис Нац. пед. уні-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія 11, Соц. робота. Соц. педагогіка : зб. наук. пр. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – Київ, 2011. – Вип. 12. – С. 94–100. – Бібліогр.: 9 назв.

21. **Неїжпапа, Л. С.** Проблема професійного самовизначення особистості в педагогічних працях сучасних науковців / Л. С. Неїжпапа // Вісн. Чернігів. нац. пед. ун-ту ім. Т. Г. Шевченка. Серія „Педагогічні науки”. – 2011 – Вип. 84. – Бібліогр.: 7 назв. – Текст статті доступний в Інтернеті: <http://chnpu.edu.ua/lib/envoy/pages/archive/2011/84/Neyezh.pdf> (дата звернення: 08.05.15).

22. **Панчук, О. П.** Психолого-педагогічні особливості підготовки учнівської молоді до професійного самовизначення на уроках трудового навчання / О. П. Панчук, Р. М. Білик // Труд. підгот. в рідній шк. – 2014. – № 2. – С. 44–47. – Бібліогр.: 4 назви.

23. **Приходько, Т.** Формування готовності старшокласників допоміжної школи до професійного визначення методом консультування / Тетяна Приходько // Імідж сучас. педагога. – 2014. – № 4. – С. 53–56. – Бібліогр.: 6 назв.

24. **Резапкіна, Г. В.** Обзор интернет-ресурсов по проблеме профессионального самоопределения / Г. В. Резапкіна // Шк. технологии. – 2011. – № 5. – С. 125–133.

25. **Рогоза, В. В.** Психолого-педагогічні засади професійного самовизначення особистості / В. В. Рогоза // Проблеми сучасного підручника : зб. наук. пр. / Ін-т педагогіки НАПН України. – Київ, 2010. – № 1. – С. 612–620. – Бібліогр.: 8 назв.

26. **Розіна, Н. В.** Аспекти професійного самовизначення старшокласників / Н. В. Розіна // Пед. вісн. – Черкаси, 2011. – № 4. – С. 25–28. – Бібліогр.: 8 назв.

27. **Саппа, Г. М.** Професійне самовизначення учнівської молоді як процес: емпіричний аналіз / Г. М. Саппа // Укр. соціум. – 2012. – № 2. – С. 41–50. – Бібліогр.: 14 назв. – Текст статті доступний в Інтернеті: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Usoc_2012_2_6.pdf (дата звернення: 08.05.15).

28. **Саппа, Г. М.** Процес професійного самовизначення учнівської молоді: модельний аналіз / Г. М. Саппа // Вісн. Харків. нац. ун-ту внутр. справ : зб. наук. пр. / Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2011. – № 2. – С. 343–352. – Бібліогр.: 15 назв. – Текст статті доступний в Інтернеті: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=juu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=PREF=&S21COLORTERMS=0&S21STR=VKhnuvs (дата звернення: 08.05.15).

29. **Святая, Ю. С.** Путь в профессию через знания / Ю. С. Святая // Наша шк. – 2014. – № 1. – С. 59–60. – Библиогр.: 6 назв.

Розглянуто проблему професійного самовизначення старшокласників. Представлено досвід Одеського міжшкільного навчально-виробничого комбінату щодо формування в учнів старших класів уявлень про професію медика.

30. **Сидоренко, В. К.** Технології активізації професійного самовизначення школярів / В. К. Сидоренко // Труд. підгот. в сучас. шк. – 2012. – № 7/8. – С. 26–31.

31. **Смага, Г. Л.** Професійне самовизначення учнів як складова виховної системи школи в умовах функціонування освітнього округу / Г. Л. Смага, О. С. Пойда, С. Г. Опришкова // Світ виховання. – 2012. – № 5. – С. 33–37.

32. **Соболь, Т. А.** Позакласна робота практичного психолога щодо формування орієнтирів у професійному самовизначенні старшокласників / Т. А. Соболь // Наша шк. – 2012. – № 5. – С. 20–24. – Бібліогр.: 12 назв.

33. **Терещук, А. І.** Вплив технологічної підготовки на професійне самовизначення старшокласників / А. І. Терещук // Труд. підгот. в сучас. шк. – 2013. – № 4. – С. 17–20. – Бібліогр.: 8 назв.

34. **Трушкова, Н. Л.** Передумови професійного самовизначення учнів старшої школи / Н. Л. Трушкова, О. Г. Доротюк // Проблеми сучасного підручника : зб. наук. пр. / Ін-т педагогіки НАПН України. – Київ, 2010. – № 1. – С. 634–640. – Бібліогр.: 8 назв.

35. **Тягай, С.** Перспектива : проект / Світлана Тягай // Завуч. – 2014. – № 19. – С. 22–28.

Розглянуто проблему створення в навчальному закладі сприятливих умов для соціалізації та профорієнтаційного самовизначення школярів.

36. **Федорова, Т. Т.** Профессиональное самоопределение учащихся в условиях профильного обучения / Т. Т. Федорова // Образование и саморазвитие. – 2013. – № 1. – С. 20–22. – Библиогр.: 6 назв.

37. **Хижняк, А. В.** Форми та методи професійного самовизначення міських старшокласниць у сім'ї / А. В. Хижняк // Пед. науки: теорія, історія, інновац. технології. – 2013. – № 8. – С. 163–171.

38. **Чиркова, С. І.** Організація педагогічної підтримки самовизначення учнів / С. І. Чиркова // Пед. вісн. – Черкаси, 2012. – № 3. – С. 20–22. – Бібліогр.: 5 назв.

39. **Шиделко, А.** Професійне самовизначення молоді особистості / Анна Шиделко // Молодь і ринок. – 2013. – № 8. – С. 46–50. – Бібліогр.: 8 назв.

II. НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ

40. **Алексеева, С.** Формування готовності учнівської молоді до вибору і реалізації професійної кар'єри: від теорії до практики / Світлана Алексеева // Наук. вісн. Ін-ту проф.-техн. освіти НАПН України / Ін-т проф.-техн. освіти НАПН України. – [Київ], 2013. – № 5 : Професійна педагогіка. – С. 73–78. – Бібліогр.: 5 назв.

41. **Ананко, Т.** Теоретичні аспекти професійної орієнтації в загальноосвітніх навчальних закладах України / Тетяна Ананко // Вища шк. – 2014. – № 11/12. – С. 91–99. – Бібліогр.: 11 назв.

42. **Бабко, Т.** Система профорієнтаційної роботи : наук.-метод. супровід профіл. та проф. самовизначення учнів в умовах районного освіт. простору / Т. Бабко, Г. Минка // Методист. – 2014. – № 12. – С. 58–72.

43. **Беганська, І. Ю.** Професійна орієнтація та професійна освіта в Україні: теорія і практика : монографія / Ірина Юріївна Беганська ; Донец. держ. ун-т упр. – Донецьк : ВІК, 2012. – 449 с. – Бібліогр.: с. 387–449.

44. **Белецкая, О.** Профориєнтація в роботі класного керівника / О. Белецкая // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. – 2011. – № 6. – С. 27–28.

45. **Беленька, Г. В.** Зростання дошкільника в праці / Ганна Володимирівна Беленька. – Київ : Шк. світ, 2010. – 112 с. – (Б-ка „Шкільного світу”) (Дит. садок. Бібліотека). – Бібліогр.: 31 назва.

У науково-методичному посібнику охарактеризовано принципи та методи ознайомлення дітей дошкільного віку із професіями дорослих. Проаналізовано комплекс педагогічних умов, які впливають на формування уявлень про сучасні професії. Розглянуто етапи формування у дітей знань про професії, зокрема: підготовчий, змістовий та процесуальний. Подано добірку ігор для дошкільнят, які сприяють засвоєнню знань про професії, список літературних творів для дітей про професії. Розкрито роль раннього формування уявлень у дошкільнят про трудову діяльність.

46. **Близнюк, Т. О.** Виховання у старшокласників готовності до вибору професії вчителя : автореф. дис. ... канд. пед. наук : [спец.] 13.00.07 –

теорія і методика виховання / Т. О. Близнюк ; ДВНЗ „Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника”. – Вінниця : [б. в.], 2012. – 20 с. – Бібліогр.: с. 16–17.

47. **Близнюк, Т.** Історико-педагогічні аспекти проблеми виховання у старшокласників готовності до вибору педагогічного фаху / Тетяна Близнюк // Педагогіка і психологія проф. освіти. – 2013. – № 3. – С. 229–236. – Бібліогр.: 10 назв.

48. **Боднар, О.** Управління профорієнтаційною діяльністю у ЗНЗ / Оксана Боднар // Директор шк. – 2014. – № 13/14. – С. 21–24.

49. **Бондаренко, О.** Зміст, форми і методи профорієнтаційної роботи в умовах профільної школи / Ольга Бондаренко // Педагогіка вищої та середньої школи : зб. наук. пр. / ДВНЗ „Криворізький національний університет”. – Кривий Ріг, 2014. – Вип. 43. – С. 129–132. – Бібліогр.: 9 назв.

50. **Бочарникова, Т. Ф.** Формування професійної спрямованості учнів у педагогічній спадщині А. С. Макаренка / Т. Ф. Бочарникова // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя : Класич. приват. ун-т, 2013. – Вип. 29. – С. 14–17. – Бібліогр.: 5 назв.

51. **Гаркавенко, Н. В.** Проблеми вдосконалення професійної орієнтації підростаючого покоління / Н. В. Гаркавенко // Проблеми загальної та педагогічної психології : зб. наук. пр. / Ін-т психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. – Київ, 2010. – Т. 12, ч. 5. – С. 90–95. – Бібліогр.: 10 назв.

52. **Голосова, Т. С.** Модель профорієнтаційної роботи: психологічні аспекти / Т. С. Голосова // Шк. психологу. Усе для роботи. – 2012. – № 2. – С. 4–23. – Бібліогр.: 13 назв.

53. **Горбатюк, І. А.** Світ професій і твоє місце у ньому / І. А. Горбатюк // Позашк. освіта. – 2013. – № 5. – С. 6–16. – Бібліогр.: 7 назв.

Представлено програму, мета якої – ознайомити гуртківців із світом професій та допомогти їм зробити самостійний вибір своєї майбутньої професії. Подано плани проведення занять із профрієнтації учнів. Програма розрахована на школярів віком 14–16 років.

54. **Гречка, Ю. В.** Інновації у професійній орієнтації / Ю. В. Гречка // Проф.-техн. освіта – 2012. – № 3. – С. 37–38.

55. **Гончар, А.** Готовність особистості до вибору професійної підприємницької діяльності / Анатолій Гончар // Нова пед. думка. – 2014. – № 2. – С. 12–17. – Бібліогр.: 29 назв.

56. **Гончарова, Н. О.** Основи професійної орієнтації : навч. посіб. / Н. О. Гончарова. – Київ : Слово, 2010. – 166 с. – Бібліогр.: с. 156–158.

57. **Гуляс, Н. М.** Про освіту, освіченість і життєвий вибір (профорієнтаційна робота в школі) / Н. М. Гуляс // Вісн. наук.-метод. дослідж. Вінниц. гуманітар.-пед. коледжу. – 2013. – Вип. 1. – С. 67–73.

58. **Гуцан, Л. А.** Науково-методичні засади профорієнтаційної роботи зі старшокласниками в умовах профільного навчання / Л. А. Гуцан // Навчання і виховання обдарованої дитини: теорія і практика : зб. наук. пр. / НАПН України, Ін-т обдар. дитини НАПН України, Ін-т психології

ім. Г. С. Костюка НАПН України. – Київ, 2010. – Вип. 3. – С. 37–42. – Бібліогр.: 4 назви.

59. **Дармошук, О. В.** Роль профорієнтаційної спрямованості дітей у формуванні наукової еліти / О. В. Дармошук // Наук. часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія 5, Пед. науки: реалії та перспективи : зб. наук. пр. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – Київ, 2010. – Вип. 25. – С. 56–59. – Бібліогр.: 7 назв.

60. **Дворніченко, Л. Л.** Методологічні засади дослідження професійної орієнтації у сучасній освіті / Л. Л. Дворніченко // Пед. науки: теорія, історія, інновац. технології. – 2013. – № 8. – С. 180–189. – Бібліогр.: 8 назв.

61. **Дворніченко, Л. Л.** Професійна орієнтація у суспільстві ризику: тенденції самореалізації особистості у світі праці : автореф. дис. ... канд. філос. наук : спец. 09.00.10 – філософія освіти / Дворніченко Лариса Леонідівна ; Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Харків : [б. в.], 2011. – 19 с. – Текст автореферата доступний в Інтернеті: http://194.44.11.130/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?C21COM=S&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&S21FMT=fullwebr&S21ALL=%28%3C.%3EU%3D%D0%A7311.351.6%3C.%3E%29&Z21ID=&S21SRW=dz&S21SRD=DOWN&S21STN=1&S21REF=10&S21CNR=20 (дата звернення: 8.05.15).

62. **Дем'яненко, О.** Моніторинг якості профорієнтаційної роботи / О. Дем'яненко, Н. Ревуцька // Школа. – 2012. – № 9. – С. 87–92.

63. **Доротюк, В. І.** Організація професійної орієнтації учнівської молоді. Історія та сучасність / В. І. Доротюк // Проблеми сучасного підручника : зб. наук. пр. / Ін-т педагогіки НАПН України. – Київ, 2010. – № 1. – С. 605–612. – Бібліогр.: 6 назв.

64. **Дюжикова, Т.** Система підготовки майбутніх учителів природничих спеціальностей до організації роботи щодо соціально-професійного самовизначення старшокласників / Т. Дюжикова, Т. Бельчева // Наук. вісн. Чернівець. ун-ту : зб. наук. пр. / Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. – Чернівці, 2012. – Вип. 629 : Педагогіка та психологія. – С. 62–68 : іл.

65. **Закатнов, Д. О.** Професійна орієнтація у підготовці учнівської молоді до зайнятості / Дмитро Олександрович Закатнов // Проф.-техн. освіта. – 2014. – № 2. – С. 58–60. – Бібліогр.: 6 назв.

66. **Зінченко, А.** Завдання і функції учителів технологій у спільній профорієнтаційній роботі з професійно-технічними навчальними закладами / Альбіна Зінченко // Проблеми підготовки сучасного вчителя : зб. наук. пр. / Уман. держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. – Умань, 2011. – № 3. – С. 235–240. – Бібліогр.: 6 назв.

У статті проаналізовано завдання та функції діяльності педагогів технологій по забезпеченню спільної профорієнтаційної роботи школи з професійно-технічними навчальними закладами по формуванню у школярів інтересу до робітничих професій.

67. **Зінченко, В.** Вивчення професійної спрямованості учнів як одне із специфічних типових завдань учителя трудового навчання / В. Зінченко, В. Харламенко // Труд. підгот. в сучас. шк. – 2013. – № 12. – С. 38–43 : табл.
68. **Зінченко, В. П.** Професійна орієнтація учнів на уроках української мови та літератури : метод. посіб. / В. П. Зінченко, Н. С. Медвідь ; Глухів. нац. пед. ун-т ім. О. Довженка. – Глухів : РВВ ГНПУ ім. О. Довженка, 2010. – 52 с. : рис., табл. – Бібліогр.: с. 33–35.
69. **Зубатюк, Н.** Моніторинг якості профільної освіти та профорієнтаційної роботи / Надія Зубатюк // Школа. – 2012. – № 1. – С. 23–25. – Бібліогр.: 3 назви.
70. **Кавецький, В.** Урахування соціально-професійних орієнтирів школярів у профорієнтаційній діяльності загальноосвітніх шкіл / Віктор Кавецький // Нова пед. думка. – 2013. – № 3. – С. 66–68.
71. **Казакова, В. І.** Організація і контроль за станом профорієнтаційної роботи / В. І. Казакова, Г. В. Ломакіна, О. М. Тарасенко // Завучу. Усе для роботи. – 2011. – № 3/4. – С. 20–24.
72. **Калінська, А. В.** Профорієнтація старшокласників / А. В. Калінська // Економіка в шк. України. – 2012. – № 6. – С. 15–17. – Бібліогр.: 11 назв.
73. **Калінська, А. В.** Профорієнтація старшокласників в умовах профільного економічного навчання / А. В. Калінська // Географія та економіка в сучас. шк. – 2013. – № 5. – С. 38–42.
74. **Карп, С. І.** Понятійно-термінологічні основи формування готовності ліцеїстів до свідомого вибору майбутньої професії / С. І. Карп // Проблеми сучасного підручника : зб. наук. пр. / Ін-т педагогіки НАПН України. – Київ, 2010. – № 1. – С. 620–627. – Бібліогр.: 12 назв.
75. **Качуровська, О. Г.** Профорієнтаційна компетентність учня: формування на уроках мови / О. Г. Качуровська // Вивч. укр. мову та літ. – 2013. – № 25. – С. 6–8.
76. **Кириленко, І.** Профільне навчання та допрофесійна підготовка учнів : про суть проф. навчання, що допомагає переробити навч. процес / І. Кириленко // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. – 2012. – № 4. – С. 22–23 : рис.
77. **Кіхтенко, С. С.** Впровадження профорієнтаційних заходів у навчально-виховний процес шкіл нового типу / С. С. Кіхтенко // Таврійський вісн. освіти. – 2012. – № 2. – С. 57–64.
78. **Козлик, Т. О.** З досвіду організації профорієнтаційної роботи школи / Т. О. Козлик // Пед. майстерня. – 2011. – № 6. – С. 19–32.
79. **Корнієць, О. М.** Використання відеосервісу Youtube для організації колекцій електронних освітніх ресурсів з профорієнтаційними відеоматеріалами / О. М. Корнієць // Наук. скарбниця освіти Донеччини. – 2014. – № 2. – С. 34–41. – Бібліогр.: 16 назв.
80. **Кузьменко, В. В.** Профорієнтаційна підготовка молоді протягом другої половини ХХ століття / Василь Васильович Кузьменко // Таврійський вісн. освіти. – 2012. – № 4. – С. 113–120. – Бібліогр.: 12 назв.

81. **Куліненко, Л.** Психолого-педагогічні основи системи профорієнтаційної роботи в сучасній загальноосвітній школі / Л. Куліненко // Гуманізація навчально-виховного процесу : наук.-метод. зб. / МОНмолодьспорту України, Слов'ян. держ. пед. ун-т. – Слов'янськ, 2011. – (Спецвип. 7), ч. 2. – С. 199–207. – Бібліогр.: 7 назв.

82. **Кучерявий, О. Г.** Професійна орієнтація старшокласників як особистісно-орієнтована педагогічна система / О. Г. Кучерявий // Наук. збірник освіти Донеччини. – 2012. – № 3. – С. 90–93. – Бібліогр.: 6 назв.

83. **Логущ, Л. Г.** Професійна орієнтація – формування усвідомленого вибору професії / Л. Г. Логущ // Неперерв. проф. освіта: теорія і практика. – 2013. – Вип. 3/4. – С. 90–93.

84. **Марушкевич, А. А.** Проблеми профорієнтації та професійного вибору випускників сучасних шкіл / А. А. Марушкевич // Вісн. Запорізь. нац. ун-ту. Пед. науки / Держ. вищ. навч. закл. „Запорізький національний університет”. – Запоріжжя, 2011. – № 1. – С. 208–211. – Бібліогр.: 4 назви.

85. **Мельник, О. В.** Післяіндустріальний світ: нові виклики до професійної орієнтації дітей та учнівської молоді / О. В. Мельник // Педагогіка і психологія. Вісн. НАПН України. – 2014. – № 1. – С. 24–30. – Бібліогр.: 7 назв.

86. **Мельник, О. В.** Почуття самодостатності як чинник професійного успіху особистості на ринку праці / О. В. Мельник // Педагогіка і психологія. Вісн. НАПН України. – 2014. – № 2. – С. 76–83. – Бібліогр.: 9 назв.

Розглянуто проблему вдосконалення традиційної системи професійної орієнтації учнівської молоді, яку необхідно спрямовувати на виявлення та розвиток природних задатків особистості.

87. **Мерзлякова, О. Л.** Використання ментальних карт (MIND-MAP) у психологічному супроводі професійного становлення учнівської молоді / О. Л. Мерзлякова // Проф.-техн. освіта. – 2012. – № 1. – С. 41–44. – Бібліогр.: 6 назв.

88. **Мерзлякова, О.** Методики професійного визначення / О. Мерзлякова, Г. Євдокимова. – Київ : Шк. світ, 2011. – 119 с.

89. **Меркулова, С.** Роль соціально-педагогічної комунікації в організації та управлінні процесом педагогічної орієнтації старшокласників / С. Меркулова // Післядиплом. освіта в Україні. – 2013. – № 1. – С. 69–72 : табл. – Бібліогр.: 12 назв.

90. **Меркулова, С.** Структура та зміст управління процесом педагогічної орієнтації старшокласників загальноосвітніх навчальних закладів із застосуванням ІКТ / Світлана Меркулова // Нова пед. думка. – 2014. – № 3. – С. 219–221. – Бібліогр.: 10 назв.

91. **Миколаєнко, А.** Професійна орієнтація та професійне самовизначення учнів загальноосвітніх навчальних закладів / А. Миколаєнко, В. Герасимчук // Рідна шк. – 2012. – № 11. – С. 66–70. – Бібліогр.: 9 назв.

92. **Мирошніченко, Н. О.** Профорієнтація молодих інвалідів як умова їх інтегрування в соціальне середовище / Н. О. Мирошніченко // Наук.

часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія 11, Соц. робота. Соц. педагогіка : зб. наук. пр. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – Київ, 2010. – Вип. 10. – С. 127–135. – Бібліогр.: 15 назв.

93. **Михайлова, О.** Топ-10 найзатребуваніших професій / О. Михайлова // Економіка в шк. України. – 2013. – № 9. – С. 9–11.

У статті здійснено огляд професій, які затребувані та актуальні на сучасному ринку праці.

94. **Мініна, Л. М.** Новітні підходи щодо формування професійних орієнтирів дев'ятикласників / Л. М. Мініна // Джерело пед. майстерності. – 2011. – Вип. 1. – С. 135–142.

95. **Москалик, Г.** Професійна орієнтація в контексті ринкових викликів / Г. Москалик // Педагогічні науки : зб. наук. пр. / Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2011. – Вип. 2. – С. 28–34. – Бібліогр.: 20 назв.

96. **Москалик, Г. Ф.** Поняття філософії професійної орієнтації особистості: сучасний філософсько-педагогічний дискурс / Г. Ф. Москалик // Наша шк. – 2010. – № 5/6. – С. 34–38. – Бібліогр.: 14 назв.

97. **Мудрик, О. В.** Аналіз досліджень з орієнтації учнів на вибір професії вчителя / Олена Василівна Мудрик // Таврійський вісн. освіти. – 2012. – № 4. – С. 49–54. – Бібліогр.: 9 назв.

98. **Назаров, В. П.** Актуальність проблеми професійної орієнтації старшокласників / В. П. Назаров // Наша шк. – 2011. – № 5. – С. 75–78. – Бібліогр.: 11 назв.

99. **Нечитайло, В. П.** Побудова індивідуальної траєкторії розвитку молодших школярів у ході профорієнтаційної роботи в сільській школі / Валентина Петрівна Нечитайло // Таврійський вісн. освіти. – 2014. – № 4. – С. 235–240.

100. **Овчаров, А.** Психодіагностична технологія визначення напрямку профілізації дітей молодшого шкільного віку / А. Овчаров // Початкова шк. – 2010. – № 4. – С. 60–62. – Бібліогр.: 4 назви.

101. **Островерхова, Н. М.** Технологічна культура профорієнтації (теоретико-прикладний аспект) / Н. М. Островерхова // Таврійський вісн. освіти. – 2010. – № 2. – С. 35–43. – Бібліогр.: 7 назв.

102. **Павлова, О. В.** Робота з профорієнтації зі старшокласниками як засіб їх соціокультурного розвитку / О. В. Павлова // Вихов. робота в шк. – 2010. – № 3. – С. 22–26.

103. **Піддячий, М. І.** Теоретичні засади профінформаційної роботи зі старшокласниками / М. І. Піддячий // Проблеми сучасного підручника : зб. наук. пр. / НАПН України ; Ін-т педагогіки. – Київ, 2010. – Вип. 1. – С. 599–605. – Бібліогр.: 5 назв.

104. **Пономаренко, Г. О.** Як класифікують професії з метою профорієнтації / Г. О. Пономаренко // Труд. підгот. в сучас. шк. – 2012. – № 5. – С. 38–42.

У статті подано класифікацію професій за їхнім характером, призначенням, ознакою, типами.

105. **Професійна орієнтація** : підручник [для студентів] / [Єгорова Є. В. та ін. ; за ред. О. М. Ігнатович] ; НАПН України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих. – Кіровоград : Імекс–ЛТД, 2014. – 239 с. – Бібліогр.: 13 назв.

106. **Професійна орієнтація: теорія і практика** : наук.-метод. посіб. Вип. 2 / за ред. О. В. Мельника ; НАПН України, Ін-т проблем виховання ; Ін-т проф.-тех. освіти. – Івано-Франківськ : Тіповіт, 2011. – 279 с. – Текст посібника доступний в Інтернеті: http://lib.iitta.gov.ua/3806/1/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%0%B8%D0%BA_%D0%9F%D1%80%D0%BE%D1%84%D0%B5%D1%81%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B0_%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%94%D0%BD%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F_%D1%82%D0%B5%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F_%D1%96_%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0_2_%D0%B2%D0%B8%D0%BF.pdf (дата звернення: 05.05.15).

107. **Профорієнтація. Зроби свідомий вибір** [Електронний ресурс] : [офіц. сайт благодійного фонду „Розвиток України”]. – Текст. дані. – [Черкаси]. – Режим доступу: <http://prof.osvita.org.ua/uk/index.html> (дата звернення: 24.04.15). – Назва з екрана.

108. **Психодіагностичне забезпечення профорієнтації** в системі педагогічної освіти : посібник / [Є. В. Єгорова та ін. ; за ред. О. М. Ігнатович] ; НАПН України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих. – Кіровоград : Імекс–ЛТД, 2014. – 228 с. – Бібліогр.: 8 назв.

109. **Психологія профорієнтації** у системі педагогічної освіти : монографія / [Єгорова Є. В. та ін. ; за ред. О. М. Ігнатович] ; НАПН України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих. – Кіровоград : Імекс–ЛТД, 2014. – 248 с. – Бібліогр.: 19 назв.

110. **Пчелинова, В. В.** Многоярусная классификация профессий и специальностей как основание профориентирования / В. В. Пчелинова // *Практ. психологія та соц. робота.* – 2012. – № 1. – С. 40–47.

111. **Радецька, І. В.** Сучасний інструментарій профорієнтації старшокласників на уроках іноземної мови у профільній школі / Ірина Валентинівна Радецька // *Таврійський вісн. освіти.* – 2014. – № 3. – С. 56–63. – Бібліогр.: 6 назв.

112. **Розвиток професійної орієнтації в Україні** : наук.-допом. бібліогр. покажч. / ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, Ін-т проблем виховання АПН України, Черкас. обл. ін-т післядиплом. освіти пед. працівників ; [упоряд.: Пономаренко Л. О. та ін.]. – Київ ; Черкаси : [б. в.], 2009. – 195 с. – Текст покажчика доступний в Інтернеті: www.dnpb.gov.ua/datas/upload/files/221366002.doc (дата звернення: 06.05.15).

113. **Роман, Л.** Технології допрофесійного і профільного навчання : досвід упровадження в умовах малого міста / Л. Роман, С. Батехо // *Профтехосвіта.* – 2015. – № 2. – С. 3–9.

114. **Саппа, Г. М.** Первинна професійна орієнтація молоді: соціально-технологічний аспект / Г. М. Саппа, В. О. Болотова, Н. О. Ляшенко // *Вісн.*

Харків. нац. ун-ту внутр. справ : зб. наук. пр. / Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2014. – № 3. – С. 247–256. – Текст статті доступний в Інтернеті: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/VKhnuvs_2014_3_34.pdf (дата звернення: 24.04.15).

115. **Сидоренко, В. К.** Вплив особливостей психологічних типів особистості на можливості вибору професії молодю людиною / В. К. Сидоренко // Труд. підгот. в сучас. шк. – 2013. – № 6. – С. 35–40 : табл. – Бібліогр.: 8 назв.

116. **Синявський, В. В.** Борис Олексійович Федоришин (1930–2007) – засновник української школи професійної орієнтації / В. В. Синявський // Прак. психологія та соц. робота. – 2011. – № 2. – С. 64–70.

117. **Синявський, В. В.** Професіограми і психограми професій педагогічного спрямування : метод. посіб. / В. В. Синявський ; НАПН України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих. – Кіровоград : Імекс–ЛТД, 2014. – 84 с. – Бібліогр.: 11 назв.

118. **Синявський, В. В.** Профорієнтаційна робота в закладах профтехосвіти : метод. рек. / В. В. Синявський, В. П. Зінченко, А. В. Зінченко ; МОН України, Глухів. нац. пед. ун-т ім. О. Довженка. – Глухів : ГНПУ ім. О. Довженка, 2010. – 63 с. – Бібліогр.: с. 63.

119. **Сліпчишин, Л. В.** Проблеми і тенденції професійної орієнтації учнівської молоді / Сліпчишин Л. В. // Нові технології навчання : наук.-метод. зб. / Ін-т інновац. технологій і змісту освіти МОН України, Акад. міжнар. співробітництва з креативної педагогіки. – Київ ; Вінниця, 2010. – № 66, ч. 2. – С. 188–192.

120. **Слободенюк, О.** Профорієнтація старшокласників: ліцейські інновації / О. Слободенюк // Обдар. дитина – 2010. – № 2. – С. 9–13.

121. **Сухолейстер, Г. В.** Організаційно-педагогічні умови допрофесійної та професійної освіти дітей і учнівської молоді / Г. В. Сухолейстер, Л. А. Степановська // Завучу. Усе для роботи. – 2013. – № 1/2. – С. 11–30.

122. **Технології професійної орієнтації** населення в умовах ринку праці : монографія / [авт. кол.: Н. А. Побірченко, Н. І. Литвинова, В. В. Синявський та ін.]; НАПН України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих. – Київ : Пед. думка, 2011. – 254 с. – Бібліогр.: с. 246–255.

123. **Турчина, Л. О.** Організація науково-практичної діяльності з надання психолого-педагогічної допомоги в процесі орієнтування старшокласників до вибору професії / Турчина Л. О. // Вісн. Дніпропетров. ун-ту. Серія № 9/1, Педагогіка і психологія. – 2013. – Т. 21, вип. 19. – С. 142–148. – Бібліогр.: 12 назв.

124. **Турчина, Л. О.** Професійна орієнтація як науково осмислена діяльність людини / Л. О. Турчина // Наук. вісн. Миколаїв. держ. ун-ту ім. В. О. Сухолинського. Серія „Педагогічні науки” / МОНмолодьспорту України, Миколаїв. нац. ун-т ім. В. О. Сухолинського. – Миколаїв, 2010. – Вип. 1.31. – С. 188–193. – Бібліогр.: 6 назв.

125. **Туташинський, В.** Нормативно-правова база та організаційні умови професійної орієнтації учнів / Василь Туташинський // Молодь і ринок. – 2012. – № 11. – С. 83–86. – Бібліогр.: 5 назв.

126. **Унтилова, Э. А.** Профессиональная ориентация старшеклассников: теория и эксперимент / Э. А. Унтилова, В. А. Сукас // Наша шк. – 2011. – № 4. – С. 22–24. – Бібліогр.: 6 назв.

127. **Унтилова, Е. А.** Педагогічні умови профорієнтаційної роботи в початковій школі / Е. А. Унтилова // Наука і освіта. – 2011. – № 4 – С. 445–448. – Бібліогр.: 11 назв.

128. **Уханова, О. А.** Професійна орієнтація: чинники, що впливають на вибір молоддю спеціальності / О. А. Уханова // Таврійський вісн. освіти. – 2011. – № 4. – С. 104–108.

129. **Філатова, Н. В.** Використання сучасних освітніх технологій в профорієнтаційній роботі загальноосвітнього навчального закладу / Ніна Валентинівна Філатова // Наука і освіта. – 2013. – № 1/2 (Психологія і педагогіка). – С. 231–236. – Бібліогр. у кінці ст.

130. **Філатова, Н. В.** Психолого-педагогічний супровід профорієнтаційної діяльності в загальноосвітніх навчальних закладах: поняття та сутність / Н. В. Філатова // Наука і освіта. – 2012. – № 7 (Педагогіка і психологія). – С. 175–179. – Бібліогр.: 17 назв.

131. **Цимбалюк, Г.** Формування в учнів свідомого вибору майбутньої професії в Северодонецькому МНВК / Ганна Цимбалюк // Труд. підгот. в сучас. шк. – 2012. – № 1. – С. 42–47. – Бібліогр.: 6 назв.

132. **Черевань, І. І.** Організація профорієнтації вихованців у спадщині А. Макаренка / І. І. Черевань // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя, 2013. – Вип. № 29. – С. 98–101. – Бібліогр.: 7 назв.

133. **Чернишов, Д. О.** Посилення регіональної спрямованості соціальної та професійної орієнтації школярів / Д. О. Чернишов // ПостМетодика. – 2012. – № 3. – С. 46–50. – Бібліогр.: 9 назв.

134. **Чорна, І. М.** Акмеологічний підхід до аналізу рівня якості профорієнтаційної роботи в сучасній школі / І. М. Чорна // Акмеологія в Україні: теорія і практика. – 2010. – № 1. – С. 75–82. – Бібліогр.: 6 назв.

135. **Чуприна, С. А.** Використання методу проектів у профорієнтаційній роботі / С. А. Чуприна // Труд. навчання в шк. – 2012. – № 23. – С. 21–24.

136. **Шарун, Б. С.** Особливості проведення профорієнтаційної роботи з учнівською молоддю / Б. С. Шарун // Труд. навчання в шк. – 2012. – № 21. – С. 2–5.

ІІІ. УРОКИ, ТРЕНІНГИ, ВИХОВНІ ЗАХОДИ З ПИТАНЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

137. **Бабич, О. М.** Сценарій телепередачі „Людина і професія” [Електронний ресурс] / О. М. Бабич // Ревнівська ЗОШ І–ІІІ ступенів Бориспільської районної ради : [офіц. сайт]. – Текст. дані. – Режим доступу:

http://revne-school.kiev.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=292:2013-12-04-21-10-39&catid=3:2010-03-10-12-33-28&Itemid=11 (дата звернення: 08.05.15). – Назва з екрана.

138. **Білик, О. С.** Подорож до світу дорослих : профорієнтац. робота з учнями початкової шк. за експерим. методикою / О. С. Білик // Гуманітар. науки. – 2010. – № 1. – С. 82–86. – Бібліогр.: 9 назв.

139. **Білоус, Р. М.** Мій професійний вибір : тренінг для старшокласників / Р. М. Білоус // Практ. психологія та соц. робота – 2010. – № 10. – С. 1–11 ; № 11. – С. 29–39 ; № 12. – С. 34–38 ; 2011. – № 1. – С. 10–22.

140. **Бойко, С. С.** Шлях до успішної кар'єри : профорієнтац. програма для учнів 8–11 кл. / С. С. Бойко // Економіка в шк. України. – 2014. – № 12. – С. 27–33.

141. **Бондзюх, Н.** Чарівний світ професій : метод. розробка вихов. заходу до Дня професії / Надія Бондзюх // Профтехосвіта. – 2014. – № 8. – С. 34–42.

142. **Брендакова, Л. В.** Коуч-практикум „Навстречу признанию” : теоретические предпосылки и технология использования / Л. В. Брендакова // Психология и шк. – 2011. – № 2. – С. 4–118. – Библиогр. в конце ст.

143. **Ветошкина, А. Н.** Выбираем профессию : час психолога : 9 кл. / А. Н. Ветошкина // Шк. психологу. Усе для роботи. – 2013. – № 4. – С. 30–35.

144. **Вдовиченко Н. Я** Сценарій КВК по профорієнтації [Електронний ресурс] / Н. Я. Вдовиченко, В. А. Сліпченко, Т. І. Болюбах // Методичний портал. – Текст. дані. – [Б. м.], 2012. – Режим доступу: <http://metodportal.net/node/6626> (дата звернення:08.05.15). – Назва з екрана.

145. **Гвоздьова, О. Л.** Ярмарок вакансій (розробка профорієнтац. заходу) / О. Л. Гвоздьова // Світ виховання. – 2012. – № 5. – С. 38–41.

146. **Гетьманцева Т. В.** Проект з профорієнтації учнів „Світ професій – мій вибір, мій успіх” [Електронний ресурс] / Т. В. Гетьманцева // Острів знань. – Текст. дані. – Київ, 2012. – Режим доступу: <http://shkola.ostriv.in.ua/publication/code-4806ed839813d/list-a863690726> (дата звернення:08.05.15). – Назва з екрана.

147. **Гуцан, Л.** Перші кроки до професійної кар'єри : година спідкування / Леся Гуцан // Шк. світ. – 2014. – Верес. (№ 17). – С. 16–19

148. **Гуцан, Л.** Ціннісні орієнтації у виборі професії: боротьба мотивів : година спілкування / Леся Гуцан // Шк. світ. – 2014. – Жовт. (№ 19). – С. 19–21.

149. **Дубовик, С. В.** Цікаво про професії : вихов. година з учнями старших класів / С. В. Дубовик // Шк. психологу. Усе для роботи. – 2014. – № 11. – Соц. педагог. – Вип. 13. – С. 6–8. – Бібліогр.: 5 назв.

150. **Зінченко, В. П.** Професійна орієнтація учнів на уроках української мови та літератури : метод. посіб. / Зінченко В. П., Медвідь Н. С. ; МОН України, Глухів. нац. пед. ун-т ім. О. Довженка. – Глухів : ГНПУ ім. О. Довженка, 2010. – 49 с. – Бібліогр.: с. 33–35.

151. **Злочевська, Л. С.** Арт-терапія у професійному самовизначенні учнівської молоді / Л. С. Злочевська // Проф.-техн. освіта. – 2013. – № 1. – С. 46–49. – Бібліогр.: 4 назви.

152. **Зотова, О.** Профорієнтаційні ігри для учнів старшого шкільного віку / О. Зотова // Рідна шк. – 2010. – № 10. – С. 47–50.

153. **Ігнатенко, Т. Ю.** Всі професії – хороші! : темат. концерт / Т. Ю. Ігнатенко, К. В. Сербиненко // Дошк. навч. закл. – 2014. – № 8. – С. 48–50.

154. **Кидисюк, Н. П.** Ким стати? : дидакт. матеріали з профорієнтац. роботи у 1–4 кл. / Н. П. Кидисюк, Т. Б. Хомуленко. – Харків : Основа, 2011. – 143 с. – (Б-ка журн. „Початкове навчання та виховання” ; вип. 12). – Бібліогр.: с. 142–143.

155. **Кідалова, Н.** Проект соціальної дії „Профуспiх: стратегія професійного вибору” : інновац. форма розвитку соц. компетентності особистості / Н. Кідалова, О. Титаренко // Методист. – 2014. – № 2. – С. 33–42. – Бібліогр.: 5 назв.

Проект соціальної дії „Profuspіh: стратегія професійного вибору” спрямований на допомогу старшокласникам в орієнтації в сучасному світі професій.

156. **Когут, О. О.** Гештальт-орієнтований тренінг-семінар як засіб виховання професійної спрямованості та світоглядних орієнтацій майбутніх програмістів / О. О. Когут // Практ. психологія та соц. робота. – 2011. – № 11. – С. 26–31. – Бібліогр. в кінці ст.

157. **Котелянець, Н. В.** Формування професійної орієнтації в початкових класах / Н. В. Котелянець // Труд. підгот. в сучас. шк. – 2013. – № 2. – С. 42–44. – Бібліогр.: 13 назв.

158. **Кравець Л. І.** Ярмарок професій [Електронний ресурс] / Л. І. Кравець // Shkola.net.ua. – [Б. м., б. р.]. – Текст. дані. – Режим доступу: <http://shkola.net.ua/view.php?doc=2.1270671217146857> (дата звернення: 08.05.15). – Назва з екрана.

159. **Кручак, О.** Вибір професії : профорієнтац. тренінг / Олександра Кручак // Профтехосвіта. – 2014. – № 5. – С. 19–23.

160. **Кудлай, І. Б.** Крок до успіху : профорієнтац. заняття / І. Б. Кудлай // Шк. психологу. Усе для роботи. – 2014. – № 10. – Соц. педагог. – Вип. 12. – С. 1–5.

161. **Куленча, І.** Подорож у професію / І. Куленча, С. Тишкевич // Профтехосвіта. – 2014. – № 2. – С. 31–34.

Представлено сценарій виступу агітбригади за темою: "Подорож у професію", метою якого є ознайомлення учнів із професіями, яких навчають у закладі освіти, сприяння самовизначенню, самореалізації учнів.

162. **Лич, С. П.** Профорієнтація – крок до самовизначення чи задача з багатьма невідомими? : конспект уроку-тренінгу / С. П. Лич // Пед. пошук. – 2013. – № 4. – С. 37–39. – Бібліогр.: 6 назв.

163. **Мартинець, Л. А.** Проектна діяльність у професійному становленні старшокласників : програма факульт. курсу / Л. А. Мартинець // Вихов. робота в шк. – 2011. – № 2. – С. 41–55.

164. **Мельник, О.** Програма „Побудова кар’єри” для загальноосвітніх навчальних закладів : 11 кл. (9 год.) : рекомендовано МОН України (протокол № 1/11–6441 від 16.08.2007 р.) / О. Мельник, О. Морін // Труд. підгот. в закл. освіти. – 2010. – № 1. – С. 36–42.

165. **Поклад, С. В.** Формування професійної свідомості учнівської молоді професійно-технічних навчальних закладів (курс тренінгових занять) / С. В. Поклад // Практ. психологія та соц. робота. – 2013. – № 10. – С. 63–70. – Бібліогр. в кінці ст.

166. **Понуровський, П. О.** Класифікація професій : розробка уроку з профорієнтац. курсу „Людина і світ професій” : 9 кл. / П. О. Понуровський // Пед. вісн. – Черкаси, 2013. – № 4. – С. 52–54. – Бібліогр.: 5 назв.

167. **Радецька, І. В.** Сучасний інструментарій профорієнтації старшокласників на уроках іноземної мови у профільній школі / Ірина Валентинівна Радецька // Таврійський вісн. освіти. – 2014. – № 3. – С. 56–63. – Бібліогр.: 6 назв.

168. **Рижко, Л.** Твоя професія: її минуле, сьогодні, майбуття / Лоліта Рижко // Профтехосвіта. – 2014. – № 2. – С. 27–31.

Представлено сценарій виступу агітбригади, мета якого – залучати учнів до джерел заснування і розвитку сучасних професій.

169. **Савченко, Л. Г.** Прекрасных профессий на свете не счесть! : час общения в 3-м кл. / Л. Г. Савченко // Початкове навчання та виховання. – 2011. – № 14/15. – С. 65–67.

Сценарій заняття на тему профорієнтації. Тема „Мій вибір – моє майбутнє”.

170. **Сценарій** конкурсно-пізнавальної програми „Профорієнтаційний ринг” [Електронний ресурс] // Навчально-методичний кабінет. – Текст. дані. – [Б. м.], 2014. – Режим доступу: <http://ped-kopilka.com.ua/blogs/gridnevskajana-tatalja-ivanovna/scenarii-konkursno-poznovatelnoi-programy-proforientacionyi-ring.html> (дата звернення: 08.05.15). – Назва з екрана.

171. **Топоровская, Е. В.** Путешествие в страну профессий : брейн-ринг для учащихся 3–4 кл. / Е. В. Топоровская // Початкове навчання та виховання. – 2011. – № 14/15. – С. 60–64.

172. **Хорєва, Є.** Я обираю професію : профорієнтац. урок для старшокласників / Є. Хорєва // Психолог. – 2015. – Лют. (№ 5). – С. 17–19.

173. **Чернецька, Л. О.** У світі професій (виховний захід 5–11 класи) / Л. О. Чернецька // Вихов. робота в шк. – 2012. – № 11. – С. 19–25.

174. **Чігріна, О. В.** Форми профорієнтаційної роботи в умовах ДНЗ / О. В. Чігріна // Дошк. навч. закл. – 2011. – № 3. – С. 3–30.

175. **Чорна, І.** Цей світ професій і ми у нім : сценарій заходу профорієнтації для старшокласників / Ірина Чорна // Шк. світ. – 2015. – Верес. (№ 18). – С. 26–31.

176. **Шарун, Б. С.** Особливості проведення профорієнтаційної роботи з учнівською молоддю / Б. С. Шарун // Труд. навчання в шк. – 2012. – № 21. – С. 2–5.

IV. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

177. **Аксенова, Э. А.** Внедрение программы „Образование для карьеры” в школах США / Эльвира Айсеновна Аксенова // Шк. технологии. – 2012. – № 4. – С. 107–111.

178. **Аксенова, Э. А.** Приоритетные направления в профессиональной подготовке школьников Швеции / Эльвира Айсеновна Аксенова // Шк. технологии. – 2010. – № 3. – С. 116–121.

179. **Андросович, К. А.** Теоретические основы профессиональной ориентации учащихся во Франции / К. А. Андросович // Освіта та розвиток обдар. особистості. – 2013. – № 2. – С. 39–41. – Библиогр.: 10 назв. – Текст статті доступний в Інтернеті: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Otros_2013_2_12.pdf (дата звернення: 06.05.15).

180. **Арапова, П. И.** Диалог в семье как условие выбора жизненного пути подростков / П. И. Арапова // Воспитание школьников. – 2013. – № 1. – С. 29–34. – Библиогр.: 4 назв.

181. **Белова, Т. Г.** Профориентация учащихся 9-х классов / Т. Г. Белова // Профил. шк. – 2014. – № 4. – С. 39–44. – Библиогр.: 15 назв.

182. **Бердн, М.** Система профессиональной ориентации в Германии / Меер Бердн // Наук. зап. Тернопіл. нац. пед. ун-ту ім. В. Гнатюка. Серія: Педагогіка / Тернопіл. нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. – Тернопіль, 2011. – № 3. – С. 377–384. – Библиогр.: 12 назв.

183. **Блинов, В. И.** Как оценивать результативность сопровождения профессионального самоопределения молодежи? / В. И. Блинов, О. Г. Кондратьева, И. С. Сергеев // Профил. шк. – 2014. – № 6. – С. 24–28.

184. **Богданова, О. Н.** Профессиональное самоопределение учащихся основной школы / О. Н. Богданова, И. В. Лаврентьева // Стандарты и мониторинг в образовании. – 2012. – № 6. – С. 32–36 : рис. – Библиогр.: 6 назв.

185. **Брендакова, Л. В.** Динамика профессиональных намерений старших подростков как результат профориентационных занятий / Л. В. Брендакова // Психология и шк. – 2011. – № 1. – С. 74–89. – Библиогр.: 6 назв.

186. **Бутрим, С. Р.** Профориентация учащихся: зарубежный опыт [Электронный ресурс] / С. Р. Бутрим // Воспитание. Личность. Профессия. – Текст. дан. – Минск, 2013. – № 17. – Режим доступа: <http://riro.unibel.by/index.php?id=85> (дата обращения: 06.05.15). – Загл. с экрана.

187. **Вискребенцева, М. В.** Професійна підготовка молоді в країнах далекого зарубіжжя: Німеччина, США, Японія, Велика Британія / М. В. Вискребенцева // Педагогіка формування творчої особистості у вищій

і загальноосвітній школах. – 2013. – Вип. 30. – С. 109–116. – Бібліогр.: 16 назв. – Текст статті доступний в Інтернеті: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Pfto_2013_30_20.pdf (дата звернення: 06.05.15).

188. **Вітчизняний та зарубіжний досвід** [профорієнтації молоді] [Електронний ресурс] // Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України : [офіц. сайт]. – Текст. дані. – Київ, [б. р.]. – Режим доступу: <http://ipk-dszu.kiev.ua/laboratory/ndl-nez-nas/docvid/> (дата звернення: 06.05.15). – Назва з екрана.

189. **Волошина, Т. А.** Содержание и основные методы работы по профессиональной ориентации / Татьяна Александровна Волошина // Таврійський вісн. освіти. – 2010. – № 2. – С. 9–19. – Бібліогр.: 7 назв.

190. **Голерова, О. А.** Профорієнтаційна робота с підлітками : проективна методика „Путеводитель” / Оксана Александровна Голерова // Шк. технології. – 2012. – № 3. – С. 165–171.

191. **Голерова, О. А.** С чего начинается профессия : идеи профорієнтаційної роботи за рубежом / Оксана Александровна Голерова // Шк. технології. – 2013. – № 2. – С. 160–165.

192. **Гузенко, Л. В.** Концептуальные основы развития и становления профессиональной ориентации в средней школе Германии на современном этапе / Л. В. Гузенко // Профил. шк. – 2013. – № 2. – С. 42–44. – Библиогр.: 10 назв.

193. **Гузенко, Л. В.** Основные принципы и компоненты реализации профессиональной ориентации в средней школе / Л. В. Гузенко // Профил. шк. – 2012. – № 6. – С. 43–46. – Библиогр.: 9 назв.

194. **Демченко, А. Р.** Зарубежные концепции формирования профессионального самоопределения учащихся в процессе профильного обучения / А. Р. Демченко // Профил. шк. – 2011. – № 6. – С. 33–41. – Библиогр.: 6 назв.

195. **Демченко, А. Р.** Формирование профессионального самоопределения обучающихся в процессе профильного обучения за рубежом / А. Р. Демченко, М. В. Морозова // Педагогика. – 2013. – № 8. – С. 108–116. – Библиогр.: 6 назв.

196. **Журавлева, М. В.** Условия опережающей подготовки кадров / М. В. Журавлева // Проф. образование. Столица. – 2011. – № 11. – С. 46–47.

197. **Клименко, Г. В.** Технология формирования готовности выпускников основной школы к профессиональному самоопределению / Г. В. Клименко, Г. М. Каченя // Профил. шк. – 2011. – № 1. – С. 28–31.

198. **Корсун, Г.** Світовий досвід реалізації компетентнісного підходу в процесі становлення сучасного фахівця / Ганна Корсун // Порівнял.-пед. студії. – 2012. – № 4. – С. 89–97 : табл. – Бібліогр.: 13 назв.

199. **Кравцова, Л. А.** Вопросы профессионального ориентирования в социально-образовательном пространстве / Л. А. Кравцова // Проф. образование. Столица. – 2011. – № 9. – С. 12–14.

200. **Кузів, М. З.** Професійна орієнтація учнівської молоді в Німеччині й Україні в умовах ринку праці (порівняльний аналіз) : автореф.

дис. ... канд. пед. наук : [спец.] 13.00.01 „Загальна педагогіка та історія педагогіки” / Кузів Марія Зіновіївна ; НАПН України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих. – Київ : [б. в.], 2011. – 20 с.

201. **Левенец, С. С.** Пути устранения профессиональных противоречий в области профессиональной ориентации / С. С. Левенец, А. С. Порунова // Высш. образование сегодня. – 2013. – № 7. – С. 62–63.

202. **Лощилова, М. А.** Профессиональное самоопределение школьников (на примере Великобритании) / М. А. Лощилова // Сред. проф. образование. – 2012. – № 7. – С. 64–65. – Библиогр.: 9 назв.

203. **Лухтанова, Е. В.** Резюме как форма диагностики готовности к профильному и профессиональному самоопределению / Е. В. Лухтанова, А. П. Гаврик, Е. Ф. Хомич // Профил. шк. – 2012. – № 1. – С. 21–23. – Библиогр.: 2 назв.

204. **Малин, С. В.** Основные направления профилактики трудовой незанятости учащейся молодежи / С. В. Малин // Профил. шк. – 2013. – № 1. – С. 22–25. – Библиогр.: 17 назв.

205. **Марчук, І. П.** Аналіз досвіду управління системою професійної орієнтації у Великій Британії / І. П. Марчук // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя : [б. в.], 2010. – Вип. 8. – С. 307–311. – Бібліогр.: 7 назв.

206. **Медведев, Д. С.** Профессиональное самоопределение старшеклассников / Д. С. Медведев // Профил. шк. – 2013. – № 1. – С. 33–37. – Библиогр.: 15 назв.

207. **Нестерова, Л. В.** Профільна диференціація навчання і професійне самовизначення старшокласників в зарубіжній профільній школі / Л. В. Нестерова // Наша шк. – 2012. – № 6. – С. 22–27. – Бібліогр.: 9 назв.

208. **Никифоров, Г. С.** Профессиональное самоопределение и здоровье школьников – будущих менеджеров / Г. С. Никифоров, С. М. Шингаев // Психология обучения. – 2012. – № 10. – С. 42–51. – Библиогр.: 8 назв.

209. **Ольхувка, П. Я.** Професійна орієнтація школярів у гімназіях Польщі : автореф. дис. ... канд. пед. наук : [спец.] 13.00.07 „Теорія та методика виховання” / Пётр Ян Ольхувка ; Тернопіл. нац. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка. – Тернопіль : [б. в.], 2014. – 20 с. : рис.

210. **Павловец, Г. Г.** Исследовательская деятельность как механизм профессионального самоопределения подростков / Г. Г. Павловец // Психол. наука и образование. – 2012. – № 4. – С. 42–49. – Библиогр.: 9 назв.

211. **Панина, С. В.** Социальное партнерство в профессиональном самоопределении молодежи: роль региональных СМИ / С. В. Панина, С. Ю. Залуцкая // Психология обучения. – 2013. – № 3. – С. 110–117. – Библиогр.: 4 назв.

212. **Парнов, Д. А.** „Моя будущая профессия и карьера” : социально-педагогическая технология профессиональной ориентации подростков

/ Д. А. Парнов, С. В. Жундрикова // Соц. педагогика. – 2012. – № 2. – С. 59–63.

213. **Петрик, В. В.** Профессионально-ориентационная работа и организация нового набора студентов в университетах Сибири в 1970–80-е годы / В. В. Петрик // *Alma Mater* (Вестн. высш. шк.). – 2014. – № 7. – С. 96–98. – Библиогр.: 12 назв.

214. **Піддячий, М.** Соціально-професійна орієнтація учнів у Росії / Микола Піддячий // *Молодь і ринок*. – 2012. – № 5. – С. 19–23. – Бібліогр.: 10 назв.

215. **Понікаровська, С. В.** Професійна орієнтація: приклад США та Великої Британії / С. В. Понікаровська // *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. – 2014. – Вип. 34. – С. 293–298. – Бібліогр.: 5 назв. – Текст статті доступний в Інтернеті: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Pfto_2014_34_44.pdf (дата звернення: 06.05.15).

216. **Пономаренко, О. Г.** Зміст профорієнтаційної роботи з сільською молоддю в освітніх установах середньої ланки Великобританії / О. Г. Пономаренко // *Труд. підгот. в сучас. шк.* – 2012. – № 7/8. – С. 31–35.

217. **Пономаренко, О.** Особливості профорієнтаційної роботи у навчальних закладах Великої Британії / Оксана Пономаренко // *Вища шк.* – 2011. – № 3. – С. 69–77. – Бібліогр.: 7 назв.

218. **Попович, А. Э.** Педагогическое руководство профессиональной ориентацией выпускников школ / А. Э. Попович // *Среднее проф. образование*. – 2010. – № 12. – С. 46–49. – Библиогр.: 6 назв.

219. **Ретунская, Т. Н.** Выбор профессии как психологический феномен / Т. Н. Ретунская // *Высшее образование в России*. – 2012. – № 8/9. – С. 126–130. – Библиогр.: 12 назв.

220. **Родичев, Н. Ф.** Формирование профессионального самоопределения школьников в условиях непрерывного образования / Н. Ф. Родичев, С. Н. Чистякова // *Педагогика*. – 2012. – № 9. – С. 16–24.

221. **Русанова, И. В.** „Гостиния абитуриента” как форма организации профориентационной работы / И. В. Русанова // *Сред. проф. образование*. – 2013. – № 6. – С. 5–6.

222. **Садлівська, О.** Підготовка учнів до професійної діяльності у школах ФРН / О. Садлівська, Г. Раделицька // *Молодь і ринок*. – 2012. – № 5. – С. 119–123. – Бібліогр.: 5 назв.

223. **Степанов, Н. С.** Профессиональное самоопределение воспитанников детского дома как фактор подготовки к самостоятельной жизни / Н. С. Степанов, А. Р. Демченко, В. И. Лебедев // *Профил. шк.* – 2013. – № 2. – С. 18–22.

224. **Тайчинов, М. Г.** Вопросы управления профессиональным самоопределением школьников в целостной системе воспитательной работы / М. Г. Тайчинов // *Сред. проф. образование*. – 2012. – № 3. – С. 15–16.

225. **Федоровская, Е. О.** Самоопределение одаренных детей / Е. О. Федоровская // *Одар. ребенок*. – 2013. – № 1. – С. 8–19. – Библиогр.: 8 назв.

226. **Фролова, С. Л.** Идеалоориентированный подход к профессиональному самоопределению школьников / С. Л. Фролова, С. Н. Чистякова // Профил. шк. – 2013. – № 1. – С. 19–21.
227. **Фролова, С. В.** Психолого-педагогическое сопровождение профессионального сопровождения старшеклассников / С. В. Фролова // Профил. шк. – 2010. – № 5. – С. 25–28. – Библиогр.: 13 назв.
228. **Хміль, О.** Професійна орієнтація в системі середньої освіти : фр. досвід / О. Хміль // Молодь і ринок. – 2011. – № 3. – С. 114–118. – Бібліогр.: 5 назв.
229. **Цариценцева, О. П.** Карьерные ориентации современного юношества: от старшеклассника к выпускнику вуза / О. П. Цариценцева // Alma Mater (Вестн. высш. шк.). – 2013. – № 1. – С. 59–65. – Библиогр.: 4 назви.
230. **Цариценцева, О. П.** Карьерные ориентации в старшем школьном и студенческом возрасте / Оксана Петровна Цариценцева // Образоват. технологии. – 2014. – № 3. – С. 58–68. – Библиогр.: 5 назв.
231. **Чистякова, С. Н.** Профессиональная ориентация: система и новые рубежи / С. Н. Чистякова, Н. Ф. Родичев // Проф. образование. Столица. – 2012. – № 12. – С. 20–24.
232. **Шаповалова, Л.** Професіоналізація як один із напрямів розвитку сучасної вищої освіти у Франції / Л. Шаповалова // Вища шк. – 2010. – № 1. – С. 59–70. – Бібліогр.: 6 назв.
233. **Штурмак, М. А.** Профессиональное самоопределение старших школьников: новые возможности / М. А. Штурмак // Воспитание школьников. – 2013. – № 1. – С. 35–38. – Библиогр.: 5 назв.
234. **Янцур, М. С.** Кращий світовий досвід професійної орієнтації молоді [Електронний ресурс] / Янцур М. С. // Kariera.in.ua: вибір професії та пошук роботи : [офіц. сайт, створений агенцією регіон. розвитку „Волинський ресурсний центр”]. – Текст. дан. – Рівне, 2011. – Режим доступа: <http://kariera.in.ua/ua/dovidka/useful/best> (дата звернення: 06.05.15). – Назва з екрана.

Упорядники: Углова О. В., Янюк С. С.,
молодші наукові співробітники відділу
наукової інформаційно-бібліографічної
діяльності

Бібліографічний редактор Самчук Л. І.,
зав. відділу наукової інформаційно-
бібліографічної діяльності